

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 04779

SHKIE

Ezra Korman

*Permanent preservation of this book was made possible
by Sherry & Nettie Farber
in memory of
thier beloved Rose and Jacob Farber and Sarah Melemed Goldstein*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ש ע ר -- ב ל א ט
ג ע צ י ו כ נ ת ס ו ן
ט א ד ר ע ס ג ע ל ע ר

Copyright 1932, by
E. Korman, Detroit, Mich.
Printed in U. S. A.

אַרױסגעגעבן אין צוויי הונדערט עקזעמפלאַרן אין
פּאַרלאַג ל. מ. שטױן, שיקאַגא. געזעצט און געדרוקט
אין דער דרוקעריי „לױבאַר וואַרלד פרעס“ אין
יאַר נױנצען הונדערט צוויי און דרױסיק. שיקאַגא.

ע. קארמאן

פארלאנג לי. מ. שטיין. שיקאגא

מיון פאטערס ליכטיקן אַנדענק

... שקיעה רויטער איז אין שניי

אַלמקייט

זי שמעקט מיט זויערטייג, מיט שמירעכצן און שימל,
מיט מערפענמין און חלב פון ניט דערשלאָפן נעכט,
און שלעפט זיך אום געהויקערט אין מעגליכן געווימל
און משאדעט פאַרן טויט מיט אַסממעדיהוסט און קרעכץ.

אַ שווערער גורל שטויזן ביים אַנהויב פון ניטווערן,
אַ פיינלעכער געפיל, ווען קערפער ווערט פאַרוויסט, —
און דאָ איז נאָך פאַרבליבן איין קלוינטשיקער באַגערן:
אַ שמעק טון מאַבאָקע און טון געשמאַק אַ ניס.

פאַרשמאַפט די אויערן מיט בוימלדיקס און ווייכעס,
אַרום דאָס לעבן הילכט, ווי מעמפע קלעפּ אין וואַנט,
און קאַליע אויגן טרערן אויף אַנווער פון די כוחות,
און ס'שפּילט דער ברוסקאָסטן אַ סאַלאַ אויס „אַנדאַנט“.

אי, זקנות, אלטער שארבן, צעוואלגערט איז דוין בנין,
פון פארמעט דאָס געזיכט און איינגעשרומפט דאָס מויל.
וואָס ווילסטו נאָך אין גליווער פאר דוין לעצטן קנין?
אין דיינע אויגן איז: פוסקייט, שרעק און גרויל.

גסיסה

דאָרט אויסגעקרוצט איז צער אויף יעדן פנים
מיט שטומען ציוכן, וואָס וועט נישט מיידן קיינעם.
און יעדער איינוואוינער פון דאָרטן קאָן אים,
דעם אויסלייזער, וואָס קומט צו זיי אין מושב זקנים.

ער האָט די טהרה־ברעט דאָרט אָנגעגרייט אין ווינקל,
ווי אַ דערמאָנונג אָן נאָנטן בית־הקברות.
און האָט אליוין געשטעלט זיך צום עמוד אין דער טונקל,
און זאָגט רבנן־קדיש מיט פרומקייט פון אַ פרוש.

און זקנים שלעפן זיך מיט שטילע טריט פון שמעקשיך,
און ס'שאַרכן ליפן שטיל, ווי גראַז אויפן בית־עולם.
און אין דער טויבער לופט אַ גסיסה־כאַרכלען וועקט זיך,
און שטום פאַרגייט אין אַנמאַכט פון אַ שברי־כלי.

אויף דער שוועל

דאָ היט מען אָפּ העניחים מיט תפילות און מיט ברכות,
בזו ס'ביסל עולם־הזה האָט זיך נישט אָפגעקערט,
און אַז דער היינט און נעכטן באַוואַקסן שוין מיט מאַך אױז,
איז האָפּט מען — עולם־הבא וועט יעדן זײן באַשערט.

מע פּאָסט דאָ אום „גדליה“, מע פּאָסט אום „אסתר־תענית“,
מע פּײַניקט און מע מאַמערט דעם אָפגעצערטן גוף,
אין טאַג פון „קורצן פּרױטאַג“, און אויך מיט גרויס כוונה
איעדן מאַנטאַג־דאַנערשטאַג פון הייליקן באַרוף.

אַז ס'קאָן נישט די נשמה פּאַרדייען שוין קײן ביסן,
און ס'איז פּאַרהלשט דאָך די הונגעריקע זעל,
פּאָסט מען — און נאַכן תענית ווױנשט מען זיך געניסן,
כאַטש אַלײן מע שטײט שוין אויף דער לעצטער שוועל.

הויקערס

אוינגעבויגן, אוינגעהויקערט,
אויסקרימט פון שווערע יארן,
ווי אַ בוים פון וואַלד געדיכטן
אויסגעריסן און פארלאָרן;

מיט אַ שמעקן פאַר אַ פירער,
און אַ קוילעכדיקער פלויצע,
וואָס שטופט אונטער פון אהינטער,
און מיט שמאַק זיך האַלט אַן עצה:

גייַן אַהער, צו גיין אַהינצו ?
דאָרט איז שטרויכל, דאָ — געפאַרן.
גייַן מיט טרימעלעך געמאַסטן,
וואָס פאַרפירן ניט און נאָרן.

גיון מיט טרויטעלעך פאמעלעך,
זיך נישט כאפן איז געזונטער.
אומעטום סכנה לויערט
אויף דער עלטער, וואס גייט אונטער.

אונטערנאנג

עס וויינט דער גוף דער אלטער מיט אויסגעקרוםטער פלויצע,
וואס בויגט זיך ווי א בויגן פון לעבנס שווערן יאָר,
און וויקלט זיך, אין מלית, און וויל אין זיינע קנייטשן
באָהאלטן זיך, די חורבה, פון אונטערנאנג און בראָך.

עס ציטערט שוואַכער קערפער מיט אויסגעזארטע גלידער,
און שלאַגט מיט קלוינער פויסט זיך אין שמאלער ברוסט „על-חמא“:
ווי קערט מען אום די צייטן, ווען מען זאָל קאָנען ווידער
דערפילן פון אַמאָלן דעם ווייכן צארטן גלעט.

אך, ווער האָט נישט געזינדיקט דען אין די יונגע יאָרן,
און ווער דען טראַכט פון הונגער אין זומערס זאַמער זעט ?
אַזוי באַוויינט זיך קערפער, אַ הילפלאַזער, פאַרלאָרן,
און שלאַגט מיט קלוינער פויסט זיך אין שמאלער ברוסט „על-חמא“

ווי שאַף

זיי וואַרטן אָנגעשמרענגט באשטענדיק אויף די קינדער,
וואָס האָבן זיי געלאָזט אויף איוועקעם באַראַט.
און הילפלאַזע, ווי שאַף, זיי טוליען זיך אַצינדערט
צו יעדן נאָענטן, וואָס מיטלייד מיט זיי האָט.

זיי גלעטן פרעמדע האַנט מיט ציטעריקע פינגער
און קוקן אין די אויגן געמריי אַזוי אַריין.
ווי ס'וואַלט פון יעדן מענטש זיי געוואָרן גרינגער,
וואָס גייט פאַר זייער תּפּיסה צופּעליק פאַרבוי.

די קינדער, אַד, די קינדער... ווי גרויזאַם אויף דער עלטער
זיי פּילן נישט דעם בונד פון איוועק לייב און זעל!
זיי זיינען ווייט אַוועק, אין ווייטע-ווייטע וועלטן.
מיט פרעמדקייט ווייט פון זיי, מיט פרעמדקייט און מיט קעלט.

חולה-מסוכן

עם כריפעט אויס, ווי אַ מסוכן-חולה,
דער זייגער זיינע שעה'ן אין פוסמן הויז פון זקנים,
ווי ער וואַלט צוגעקילט זיין צימערדיקע כלי -
באגלייך מיט אַלע דאָרט די אַלטע גראַע בונים.

אַ פייכמן וועטער קאַן ער ניט פאַרמאַגן
דער אַלטער דינער פון די אור-אור-אַלטע ציימן;
איים דאַכט זיך: עפעס מוט זיך אַפּ מיט זיינע וואַגן,
און גאַר נישט רואיק איז אין זיינע אינגעוויידן.

ער לאַזט זיך הוידען אַזוי שוואַך דעם פערפענדיקל,
און שפּרייט די ווייזערס אויס מיט שווערער מי און ווייען;
ער האַט שוין ניט קיין כוח דעם אומרו מער צו וויגן,
און קאַן שוין מער ניט העלפן די ווייזערס זיך צו דרייען.

עובר - במל

א געדאנק אן א געדאנק שלאגט זיך אן און ווערט פארלארן.
א געפיל מוט א געפיל פארט צונויף זיך און ווערט ווילד.
ס'לויפן, פלאנמערן זיך במל אפגעלעכטע טעג און יארן,
און — אינמיטן רויסט זיך איבער און ס'וואקסט אויס מבולבל-בילד.

ס'ברענט . . . דער קראנקער מוח צינדט זיך, צינדט זיך אן און
ווערט פארלאשן.

קנוילן שטיקנדיקער רויעד וויקלען אין א משאד זיך דיק.
עפעס ווארגט . . . עס ווארגט דער רויעד . . . ס'שטארבט דאס הארץ אפ
אין חלשות,
און דער צונג זיך דרויט און מאמערט, כאטש אליון זיך נעם דערשטיק.

עובר-במל . . . עובר-במל . . . אן א סוף דער וואנזון, ריידן,
אן א זין און אן אן אויסגאנג ס'ביסל צימערדיקע זיין.
וועט אמאל דער סוף שוין קומען, וועט שוין זיין א סוף צום לויידן?
עובר-במלדיקע עלמער, עובר-במלדיקער זיין !

שקיעה

זילבער-גראָ, זילבער-גראָ,
און ס'גענענט די לעצטע שעה.
אין דעם אָפּגאַנג — באַרג אַראָפּ
שניווויס זילבערט זיך דער קאַפּ.

שקיעה רויטער איז אין שניי,
ס'קלאַפט דאָס האַרץ, קלאַפט שטיל אַזוי.
אַן אַ ברעג דאָס אַנגסט-געפּיל,
לעצטע שעה — די לעצטע שפּיל.

לעצטע שפּיל... אַזוי פּיל לויך
ווער דער עלטער האָט פּאַרגרויט ?
און פּאַרזשפּט זי אַזוי
אויסגיין קאַלט אין ווייסן שניי.

קאפ און גוף

אזוי טרעט צו דער טויט דאָ — אומעטיק, נישט גערן,
ווי אהער וואָלט קומען אויף עמעצנס אַ רוף-
וואָס וועט דאָ שוין זיין, און וואָס קאָן דאָ שוין ווערן
פון אן אָפגעצערטן, פון אַ קראַנקן גוף ?

אָפגעשוואַכטע אברים ווילן זיך צעשיידן,
אָפגעדינטע פיס שטייען מער נישט איין.
ס'ווערט אומהימלעך־שווער פון עובר־בטל ריידן,
און דער קאָפּ נאָר שוועבט צווישן זיין, נימזיין.

ס'וויל דער קאָפּ זיך אָפּטאָן פון דעם גוף דעם גולם,
פון דעם גוף דעם ערדישן, וואָס צעפאלט ווי ליים.
און ער זוכט אַ מעסער, אַ מעסער זיך צו קוילען,
און אליין זיך אָפּטוילן, און אַוועק אליין.

אין פוסטן הויז

אין פוסטן הויז פון זקנים
גרילצן נישט קיין גרילן;

אין פוסטן הויז פון זקנים
סקריפען נישט קיין דילן;

אין פוסטן הויז פון זקנים
רוישן ניט קיין טריט;

אין פוסטן הויז פון זקנים
הערט מען קיינעם ניט.

איז פוסטן הויז פון זקנים
שוין נישטאָ קיין שפּילן;

אין פוסטן הויז פון זקנים
שוין נישטאָ קיין צילן;

אין פוסטן הויז פון זקנים
שוין נישטאָ קיין גויט;

אין פוסטן הויז פון זקנים
איז אַלץ שוין שוויט, שוויט.

שטרענג און בלייך

ער קומט אהין אמאל ווי אן ארעם־בחור,
וואָס האָט קיין אויגן ווינקל נישט, קיין חוץ;
ער האָט דאָרט זיינע „טעג“ אום שבת, אינדערוואָס,
און יומטוב אן „עליה“ אין דער זקנימס קלויז.

„יעמוד החתן“... רופט אים אויף דער שמש,
און ער גייט צו און שטעלט זיך, און מאַכט אַ ברכה הויך;
און ס'ליוענט דער „בעל־קורא“ מיט אַ שטים פון סאַמעט,
און ער, ער הערט זיך צו מיט פנים שטרענג און בלייך.

און נאָך „קריאת־התורה“, פאַרטיפט ער זיך אין סדור,
און גלעט זיך באַרד און פאות און וויגט זיך אזוי פרום;
און אויב אינמיטן דאוונען אַ זקן פאַלט אנידער,
זיין פרומער פנים גיט זיך אפילו נישט קיין קרום.

אין אומרו

ער איז א למדו'ניק, וואָס וואָלגערט זיך אין פּאַליש,
אין שטויב פון מושב־זקנים וואָכעדיקער שול.
ער איז דאָרט דורך די געכט אויף, און הוסט דאָרט ווי א חלוש,
און וואָרט דאָרט אומגעדולדיק און עפעס אזוי דול.

ער שפּאַנט אַרום אין אומרו אליין אום האַלבע נאַכט דאָרט,
און שטעלט זיך ביי אַ שטענדער, ווי וואָלט געהערט אַ רוף;
און וואַקלט זיך אַ רגע, ווי וואָלט אויף וואָס געוואָרט נאָר,
און גייט צום אַרונ־קודש און עפנט ברייט אים אוף.

עס צאנקט אין הייך דאָס פלעמל פון אייביקן נר־חמיד,
און ס'וויגן שוואַרצע שאַטנס אויף די ווענט זיך קרום;
און פלוצים, ווי אַ דולער, ער לויפט גיך צו צום עמוד,
און ס'ריוסט די טויטע שטילקייט געוויין און ווילדער ברום.

פראָסטע קליידער

זיצן, זיצן זקנות
אוינגעבויגט די קעפּ,
נייען עפעס, נייען
מיט לויזע האַלבע שטעפּ.

נייען עפעס, נייען,
שפרעכן שפרוכן שמיל:
קינער זאַל נישט דאַרפן,
ווי מ'דאַרף זיי פיל.

וויקלשנורן, העמדלעך
נייט מען פאַר אַ קינד.
נאַר חכריכים, בענדלעך
נייען זיך געשווינד.

נאָר חכריכים נױם מען
מום לױזע גיכע שמעפּ.
אַזעלכע פּראָסטע קלױדער,
וואָס האַלטן זיך אָן קנעפּ.

אַזעלכע פּראָסטע קלױדער,
וואָס זױנען ווױס ווי שניי.
מ'זאָל זױ נישט באַדאַרפֿן,
ווי מ'דאַרף שוין זױ.

לווייה

און ווען עס קומט דער וואַגן און מע ברענגט די מיטה,
און מע לייגט אין ארון פראַסט אריין דעם מת,
קומען זיך צונויף אַלטע און גענימע,
אַלטע, וועלכע וואַרטן מער נישט אויף קיין נס.

איינציקווייז מע גייט שטיל זיך אַפגעזעגענען,
קיינער וויינט דאָ נישט, קיינעמס אויג נישט טרערט.
אַלע וועלן זיך בקרוב דאַרט באַגעגענען,
ס'איז פאַר אַלע דאָך דער זעלבער וועג באַשערט.

אַלע גייען נאָך שטיל נאָך דער לוויה.
נישט מע גייט, מע מעסט לעצטע קלוינע טריט.
אין איין קול נאָר רייסט זיך עפעס אזוי שרייען,
ווי אן אַנגעדונגענער, וואָס קיינער דאַרף דאָ ניט.

אין פראָסטיקן שניי

אין פראָסטיקן שניי אויף וועג באַרג-אַראָפּ,
ס'שלענגלט דער וועג זיך און ס'שווינדלט דער קאָפּ.
ס'שלענגלט דער וועג זיך, שווער איז דער טראָט,
גיב אָפּ דעם שניי זיך אויף קאלטן באַראָט.

וועג באַרג-אַראָפּ טיף איז פאַרשנייט,
ס'פלאַנטערן פיס זיך אין סטעשקעס פאַרווייט.
שנייאיקער וועג, הימל און שניי,
ווייט צו אן אָפּשטעל, גוי ווייטער, גוי.

ווייט צו אן אָפּשטעל, שלעפּ זיך און שלעפּ,
ס'פירן צום הימל דאָרט ווייט הויכע טרעפּ.
הימלשע טרעפּ — אַרויף און אַראָפּ,
ס'שלענגלט דער וועג זיך און ס'שווינדלט דער קאָפּ.

טויטן - טאגן

קאלט, קאלט, קאלט,
קאלט, אזוי קאלט.
ס'פאלט א שניי א וויסער,
פאלט, פאלט, פאלט.

ס'פאלט א שניי א וויסער,
בארג און טאל פארהילט.
גראז און בויער הוילע
קילט דער שניי און קילט.

גראז און בויער הוילע
גליווערן אין פראסט —
שניי, שניי, שניי,
וויסער שניי איז פראסט.

וויסער שניי תכריכים
איבער פעלדער שפרייט.
קעלט, קעלט, קעלט
ברענגט דער שניי וואָס שנייט.

ערד און אש

פראַסט איז דער טויט און אייביק, אייביק און פול סודות.
אַט האָט געלעבט אַ מענטש, און אַט איז ער נישטאָ.
פון זויגקינד ביז דערוואַקסענעם און ביז דער קויט פון זיידעס —
פאַר אַלע שלאָגט אלציינס די זעלבע לעצטע שעה.

פון אָנהויב פולער זיין און פולער זין און גלויבן.
צו ענד אַ פולער סוד — שמום און פלינד און טויב.
פון ערד און אש און שטויב האָט זיך אַ מענטש דערהויבן,
און אש מוז ווערן אש, און שטויב מוז ווערן שטויב.

עפֿיטאפיע

קרויץ אויס אויף האַרמץ שטיין דוין גרויסן נאַמען, מענטש,
עס וועלן אים אלציינס פאַרווישן טרוט פון צייטן.
דוין אורגעבין אין מאַרגנליכט געבוירן, בענטש,
ער ווערט פאַרשוואונדן, ווי דער רויך פאַרשווינדט אין הימל ווייטן.

ס'פאַרשויבט דעם אויסגעשריי דאָס אייביקע געראַנגל,
און ס'שטומט דער פוין אין שווינדן פון דער מענטשן־ריו.
דוין גויסט באַניי אויפסניי אין אייביקטיפן שוואַנגער,
געקרויציקטער אין בויך אויף נאַגלען פון דוין וויי.

דוין לעבנס־גויסט שטייגט הויך אַריבער צייט און דורות.
דוין טויט־געדעכעניש וואַקסט העכער פון דעם טורעם.
קרויץ אויס דוין נאַמען, מענטש, — אַ בלומיקע מסורה,
פון אַנהויב ביזן סוף — אומגענדלעכע יסורים.

ווינטער 1929

דעטראַיט.

אינהאלט:

- 11 אַלטקײט
- 13 גסיסה
- 14 אויף דער שוועל
- 15 הויקערס
- 17 אונטערנאַנג
- 18 ווי שאַף
- 19 חולה-מסוכן
- 20 עובר-בטל
- 21 שקיעה
- 22 קאַפּ און גוף
- 23 אין פּוסטן הויז
- 25 שטרענג און בלייך
- 26 אין אומרו
- 27 פּראַסמע קליידער
- 29 לוויה
- 30 אין פּראַסטיקן שניי
- 31 מויטן-טאַגן
- 33 ערד און אַש
- 34 עפּיטאַפּיע

L. M. Stein Publisher
426 South Clinton Street
Chicago, Illinois